

В одному зі своїх листів за кордон Микола Петрович писав про те, що працював на користь кооперації зі всіх сил, працював на користь публічних бібліотек, кооперативних товариств і артілей, писав і друкував книги, був за книготорговця і бібліотекаря, організовував публічні лекції, працював на користь недільних та інших шкіл, заснував бібліотеки та книжні крамниці, робив декілька спроб заснувати журнал та виставку-агентство. «Багато з моїх починань зазнали невдачі, але виникають нові організації, у нових формах. 30 років тому у нас не було публічних бібліотек, тепер ми маємо публічну бібліотеку на 2500 абонентів і 4000 відвідувачів. Тепер ми робимо спробу збудувати приміщення для неї й для інших освітніх установ. Ми маємо крім того, ще й багато фахових

бібліотек, я зазначу тільки бібліотеку нашого народного освітнього товариства»²⁸.

Задумуючи видання ряду книг і брошур під загальним заголовком «Кооперативна бібліотека Миколи Балліна», Микола Петрович вказував на те, що у Російській імперії занадто мало знають і розуміють, що може зробити Кооперація – як ідеал загальнолюдських відносин.

Отже, М. П. Баллін був видатним діячем-просвітником, який розглядав бібліотечну та видавничу діяльність як органічну складову розвитку народної освіти, національної культури, багато і самовіддано працював в цій галузі. Хоча багато його планів і проектів не було здійснено, його діяльність залишила помітний слід в історії просвітницького руху.

²⁸ Там само, № 1602, арк. 1.

УДК 002.2(477)(09)

Людмила САЄНКО,

завідувачка краєзнавчого відділу «Одесика» Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького, лауреат премії ім. Дмитра Нитченка

Дмитро Нитченко – письменник, видавець

У статті досліджується життя і творчість Дмитра Нитченка – відомого українського прозаїка, поета, вченого, публіциста, редактора і педагога. Розповідається, як склалася його доля в еміграції, про плідну працю як представника української діаспори в Австралії. Висвітлюються такі важливі аспекти діяльності Дмитра Нитченка, як видавнича справа, популяризація знань про українську культуру, численні публікації з проблем педагогіки і науки тощо. Наголошується на значенні для історії вітчизняної літератури цього видатного українського письменника з Австралії.

Ключові слова: письменник, видавець, еміграція, Австралія, українська діаспора, видавнича справа.

Завершення ХХ століття й народження третього тисячоліття спонукає до роздумів про минуле, про глобальні проблеми цивілізації, здобутки християнської духовності й культури, про місце українського народу у всесвітній та європейській історії. Природно, що місце і роль українців у всесвітній історії неможливо оцінити без урахування внеску в неї мільйонів зарубіжних українців.

Із здобуттям Україною незалежності, утвердженням її у світовому співтоваристві як суверенної демократичної держави зростає інтерес громадськості до української діаспори – тієї частини українського етносу, яка в різні часи із різних причин опинилася за межами України.

Українська спільнота в Австралії займає особливе місце в українській діаспорі. Причини над-

звичайних успіхів українців Австралії криються в утриманні національної самобутності в громадській та культурній галузях, в особливостях історичного становлення спільноти.

Культурне та суспільне життя української діаспори є дуже активним, незважаючи на кількість українців, але інформація про події, на жаль, залишається поза увагою засобів інформаційного простору в Україні, оскільки у свідомості пересічного громадянина, як правило, українці за межами України асоціюються з такими державами, як США чи Канада.

«В Україні добре знають про українську діаспору в Сполучених Штатах Америки й Канади, в країнах Європи, менше – в Австралії. Тому існує ряд причин, і не лише відстань, яка розділяє ці дві країни. Тому нині дуже важливо як для України,

так і українців та їхніх нащадків в Австралії краще пізнати один одного. Нині для цього є всі можливості, особливо з отриманням Незалежності України, 10-ту річницю якої відзначали в серпні 2001 року не лише в Україні, але й діаспори, які розкидані по усьому світу» [4].

Літературу української діаспори Австралії сьогодні важко уявити без праць авторитетного, талановитого і невтомного прозаїка, поета, вченого, публіциста, літературознавця, критика, редактора і педагога Дмитра Нитченка.

Дмитро Нитченко належить до тих людей, які пройшли через горнило революції, найстрашнішої у світі війни, дорогами поневірянь в Європі, але вистояли і піднесли українську літературу на нові висоти. Доля привела його на п'ятий континент (після короткого перебування в таборах переміщених осіб у Німеччині, разом із багатьма іншими втікачами прибув до Австралії у 1949 р.).

Народився Дмитро Нитченко (Ніценко) (псевдонім Чуб та Остап Зірчастий) на мальовничій Полтавщині, у селі Зінькові 21 лютого 1905 р. у сім'ї заможних селян.

Після двох років початкової школи продовжив навчання у Зіньківській гімназії. У Зінькові Дмитро закінчив трудову школу і у 1921 р. вступив до індустріально-технічної школи, яка тільки починала функціонувати. Навчання тут проводилося з виробничою практикою у шкільних майстернях. Звиклому до праці юнакові давалася легко і наука, і практичні заняття, а тому залишалось багато вільного часу для улюбленого заняття – написання віршів та відвідування філії літературного угруповання «Плуг».

Профшколу Д. Нитченко закінчив у 1924 р. і ще рік відробляв практику на електростанції м. Зінькова. Потім переїхав з матір'ю до П'ятигорська, де працював ремонтником залізничних шляхів, а потім свердлильником на заводі «Ельмехтрест». У вільний час брав активну участь у драматичному та танцювальному гуртках, співав у хорі. Багато читав улюблених авторів – Дж. Лондона, Ф. Купера, Дж. Свіфта, Г. Мопассана, Е. Хемінгуей, Л. Толстого, С. Цвейга, Дж. Голсуорсі; слідкував за літературними новинками.

На Кубані в цей час відкриваються навчальні заклади для українців і, прагнучи здобути вищу освіту, Дмитро Нитченко переїжджає до Краснодару. Юнака не приймали до робітфаку, мотивуючи тим, що він вже закінчив дворічну технічну школу. На робітфак йому допомагає вступити А. В. Луначарський, який відпочивав у той час на Кавказі. У Краснодарі Д. Нитченко успішно на-

вчається, бере активну участь у громадському житті, друкує свої перші поетичні твори. Але за доносом свого односельчанина Моті Бродського був виключений з робітфаку за приховування свого соціального походження. Переїхав до столиці України – Харкова. Спочатку працював на гудзиковій фабриці, а потім у Державному видавництві. Дмитро Нитченко там познайомився та заприятелював з багатьма відомими українськими діячами культури та літератури – Юрієм Вухналем, Миколою Кулішем, Пилипом Капельгородським, Юрієм Борзенком, Іваном Багряним. Ця дружба мала великий вплив на формування Дмитра Нитченка як письменника.

У цей час на Україну наступають голод і репресії. Гине на засланні багато письменників та родичів Д. Нитченка. Сам він залишається без роботи та перебивається випадковими заробітками у видавництвах, на фабриці короткометражних фільмів. У цей час виходить його перша збірка «Поезії індустрії» (1931), переклад книжки «Горький о Леніне», збірник для шкіл, складений з творів Т. Шевченка. Після прийняття до «Політфронту», молодий письменник постійно подає до журналу матеріал. У 1933 р. вийшла друком збірка віршів «Склепіння», а у 1937 р. – «На прикордонні». Поезія була однією з граней молодого поета, але не стала щоденним хлібом.

У цей період Дмитро Нитченко вступає на вечірній факультет для вчителів, який закінчує лише в 1940 р.

На початку другої світової війни Дмитро Нитченко був на Західному фронті морзистом-телефоністом. Після прориву фронту потрапив у полон. З полону втікає і прямує до Харкова.

У Харкові в цей час виходила газета «Нова Україна», в якій письменник друкував гострі антирадянські статті про голодомор, арешти письменників, русифікацію.

Професор Ю. Бойко писав: «Дмитра Нитченка пам'ятаю ще з жорстоких харківських років – 1942–43. Він був одним з тих, що серед харківських руїн і згарищ, в голоді й холоді, творили національний зміст щоденника «Нова Україна». Як редактор відділу літератури, науки й мистецтва, я часто мав нагоду говорити з Дмитром Нитченком, людиною, в якій мене вражали окриленість і та патетична любов до українського слова, яку відродили українські поети-шестидесятники. Скільки душевних розмов про Антоненка-Давидовича, про Сосюру, Свідзінського, про варварства, вдіяні Москвою над українською культурою...» [13, с. 7].

Тому з наближенням Червоної армії письмен-

ник не міг залишатися в Харкові. Д. Нитченко з родиною опинився у Львові, потім Кракові і зрештою в Німеччині – в Штудгарті. Там, у таборі Ді-Пі (1945–1949 рр.), письменник вчителював, працював в газеті «Українські вісті», викладав у Новому Ульмі в українській гімназії. У 1947 р. вийшла у світ його брошура «Шевченко в житті». Д. Нитченко проводив літературно-мистецькі вечори, читав доповіді, друкував нові твори в україномовних газетах, працював ультрареферентом в управі табору.

У 1949 р. почалася масова еміграція українців за океан. Порадившись з І. Багряним, Д. Нитченко записується до Австралії. Ось що радить Багрянний: «Іхати, пане Дмитре! Нема чого тут гнити і розкладатися. А зберегти себе під оглядом національним і духовним можна прекрасно і Австралії, – мавши добру матеріальну базу і людські умови миттєві. Якщо ж судилося повернутися додому, то при теперішній техніці й з кінця світу можна дістатися до Зінькова. Адже так?» [6, с. 7].

Звичайно, у перші роки перебування на чужій землі було не до творчої праці і громадської діяльності. Недарма Мартин Задека (І. Антипенко) у листі до Д. Нитченка писав: «Переглядаючи українську періодику з усього світу, а надто з Австралії, я проте, не можу надібати Вашого сліду. Де Ви там запропастилися?» [6, с. 72].

«Але Д. Нитченко не був би Нитченком, якби в найстисліші строки знову не повернувся до активної громадської роботи і плідної творчої діяльності», – пише П. Сорока в книзі «Дмитро Нитченко-Чуб: Літературний портрет». «Поселившись у Мельборні, Дмитро Нитченко повністю посвятив себе роботі в українській діаспорі. Незважаючи на фізичну працю аж до пенсії, він керував школою в Ньюпорті, викладав у Школах українознавства, працював у шкільній Раді Вікторії, на протязі довгих років очолював Українську Шкільну Раду Австралії. Надзвичайно багато вчителів українських шкіл – його учні. На замовлення Ради пише книгу «Елементи теорії літератури і стилістики», вона двічі видавалася (Мельборн, 1975; друге видання – 1979)» [12, с. 17].

З листів Д. Нитченка до Ігоря Качуровського ми бачимо, що не тільки потрібно написати книгу, але і достойно захистити її від нападів: «Недавно п. Онуфрієнко прислав до голови Укр. Центр. Шкільної ради приватного листа, в якому гостро накинувся на «Елементи теорії літератури», закидаючи багато гріхів й обіцяючи написати Вам, бо мовляв п. Нитченко лише прикривається Качуровським. П. Онуфрієнко пропонує припинити розпо-

всюджувати книжку, а віддати Нитченкові, хай мовляв, що хоче, те й робить з нею» [7, с. 100]. У другому листі Д. Нитченка до І. Качуровського говорить: «Тим часом Канада вже замовила 100 прим. моєї книжки, хочать прийняти по лінії шкіл, як додатковий підручник, тоді візьмусь ще більше. Маю добрі відгуки від проф. Костюка, Кубійовича, Олександрова, Воропая та багатьох інших» [7, с. 104]. Таким чином, ми бачимо, як нелегко було написати і розповсюдити вищезазначену книгу.

Для шкіл українознавства Д. Нитченко видав «Український правописний словник» (1968, 1985). Яр Славутич у статті «Літературна діяльність Дмитра Нитченка» про ці книги пише: «Тут немає ні соцреалістичних тлумачень, ані росіянізмів, насильно насаджуваних в українську мову. Уміщено цінні праці довголітнього педагога, викладача української літератури в діаспорі» [11, с. 333].

Важливим аспектом діяльності Д. Нитченка була видавнича справа. У 1949 р. в Австралії видано першу українську книжку. З того часу книг вийшло більше двохсот, тематика яких була різнопланова. Це видання з історії України, художня проза і поезія, літературознавча і критична література, книги з життя українських австралійських та новозеландських громад, словники, підручники для шкіл, наукові праці. У видання цих книг закладена праця багатьох людей, але найбільша заслуга в цьому Д. Нитченка, бо саме він започаткував видавництво «Ластівка», Мистецький клуб імені Василя Симоненка (1954), Товариство української мови. Степан Радіон у статті «Духовні сліди україністики Австралії» відзначає: «Обширний нарис Дмитра Нитченка «Українська книжка в Австралії, 1949–1983», в якому досить детально просліджуються видані еміграційними авторами різні твори: художня проза, поезії, нариси та репортажі, спогади, література для дітей та молоді; альманахи, пропам'ятні книги та ювілейні видання; літературознавчі та історичні праці; бібліографію; видання релігійного змісту, англійськомовні видання» [10, с. 870].

Видавництво Дмитра Нитченка «Ластівка» розпочало свою діяльність у Мельборні в 1953 р. Першою книгою стала книга для дітей: «На гадючому острові» Д. Чуба. Одна за одною виходять книги для дітей «Це трапилось в Австралії», «В лісах під Вязмою», «Вовчєня», «Стежками пригод», «З новогвінейських вражень», «Слідами Миклухи-Маклая», які відкривають читачам незвичайний світ дивної і прекрасної країни Австралії.

З 1953–1989 рр. у видавництві «Ластівка» вийшло 26 видань, загальний тираж яких – 35 тис. примірників [1, с. 108].

Дмитро Нитченко не обмежувався власною творчою діяльністю, а зоорганізував ціле літературне середовище. У 1945 р. у Мельбурні він створив і постійно очолював Літературно-мистецький клуб ім. Василя Симоненка, члени якого читали і обговорювали свої твори, влаштовували літературні вечори, популяризуючи місцеву українську творчість.

Завдяки наполегливості Дмитра Нитченка в 1966 р. клуб відновив свою діяльність, згуртувавши найактивніших українських письменників Австралії, які щомісяця збиралися, щоб почитати свої нові твори, послухати критику товаришів по перу. Але основним завданням клубу було поширення в суспільстві знань про українську літературу та мистецтво. Члени клубу були також членами Об'єднання Українських Письменників «Слово», філію якого в Австралії очолює також Дмитро Нитченко. У 1982 р. відбувся XI з'їзд ОУП «Слово» в Торонто (Канада), делегатами з Австралії були Дмитро Нитченко й Божена Коваленко.

Протягом півстоліття письменники та культурно-громадські діячі-учасники літературних клубів багато зробили для української спільноти Австралії у культурно-мистецькій царині. Д. Нитченко згадував про діяльність мистецького клубу: «Протягом 30-літнього існування лише наш літературно-мистецький клуб ім. Василя Симоненка в Мельбурні влаштував 102 літературні вечори. Протягом цього періоду було видано 190 книжок, у тому числі й деяку частину творів авторів з України, зокрема тих, чий твори були заборонені на Україні, а часто й самі автори репресовані: Остап Вишня, Борис Антоненко-Давидович, Володимир Гжицький, Микола Зеров, Павло Филипович, Михайло Драй-Хмара та інші» [8, с. 306].

Багато уваги Літературно-мистецький клуб імені Василя Симоненка приділяє і роботі з літературною молоддю. «Від 1977 року щороку клуб проголошує літературний конкурс молодечої творчості. Дотепер проголошено 21 конкурс та влаштовано 18 виступів молоді, учасників конкурсів, на літературних вечорах» [3, с. 27].

Для широкого розповсюдження української книжки Дмитро Нитченко влаштовував «Двомісячники української книжки і преси», для яких здобував підтримку українських громадських організацій, церков і шкіл. Він щедро допомагав авторам, редагуючи їхні книжки і пишучи до них передмови [12; 13].

За редакцією та часто і з передмовою Д. Чуба вишло тут понад 20 окремих видань інших авторів, зокрема, М. Лазорського «Світлотіні», П. Вакуленка

«В джунглях Нової Гвінеї», Іванни Сірко «Голос крові», Б. Антоненка-Давидовича «Печатка» (Передмова Д. Чуба), Л. Далекої «Легіт і бризи», П. Филиповича «Література» (технічна редакція), І. Багряного «Скелька», збірник гумору та сатири Я. Масляка «Дар Любови», Б. Сібо «Літаючі самоцвіти», альманахи «Новий обрій».

Всі видання Літературно-мистецького клубу імені Василя Симоненка в Україні користуються популярністю, а українських письменників з Австралії – Зою Когут, Божену Коваленко, Дмитра Нитченка, Лесю Богуславець (Ткач) та Григорія Вишневого прийняли до Співки письменників України.

Окремої уваги заслуговує робота Літературно-мистецького клубу імені Василя Симоненка у виданні альманаху «Новий обрій», який охоплює всіх авторів, котрі живуть в Австралії. Упорядковував та редагував альманах Дмитро Чуб. Олекса Кобець так відгукнувся про видання альманаху «Новий обрій»: «Насамперед, про Ваш «Обрій» № 2. ... Мало сказати «чудовий». Він – неперевершений в еміграційних умовах. Здається мені, що Ви перестрибнули ним навіть славетні Ваплярські та Літературно-ярмарківські збірники. Все, що складає зміст альманаху – на місці, все серйозне, літературно-вартісне й історично безмірно цінне» [6, с. 169]. Продовжуючи свою думку, Олекса Кобець пише: «Рішуче мені не подобається, що Ви вживаєте в «Обрії» назву танців танками. Це дуже ріже моє вухо, і коли читаєш речення: а потім виступили з танками, так і дере мороз по шкірі; кого ж це гатити ними будуть?» [6, с. 170].

Підготовка цього альманаху до друку проводилася без будь-якої фінансової підтримки. Видано 11 чисел альманаху «Новий обрій», який здобув прихильність не тільки в Австралії, а і в Америці та Канаді. До речі, своїми альманахами українці в Австралії випередили Америку й Канаду. Перший альманах Дмитро Нитченко, нині покійний, самостійно видав ще в 1954 р., а збірник «Слово» вперше вийшов в Америці лише в 1962 р.

Крім альманаху, мета якого забезпечити духовні потреби української спільноти Австралії та підтримати творчість українських авторів, Літературно-мистецький клуб видав своєрідну антологію української поезії «З-під евкаліптів», яка включає твори 15 авторів.

Окрім того, майже у кожному номері часопису «Вільна думка» з'являлися статті Д. Нитченка, зокрема з проблем педагогіки і науки, рецензії на театральні вистави і відгуки на книги побратимів по перу.

Відомий прозаїк, учений, публіцист, культурний діяч і подвижник, Дмитро Нитченко вражав своєю працездатністю, багатством задумів.

Дмитро Нитченко багато років присвятив вивченню життєвого і творчого шляху Великого Кобзаря, зібрав чимало невідомих фактів з його життя. У нього є книжка «Живий Шевченко», особливо популярна серед читачів Австралії, Канади, Німеччини і США. Книжку складає мозаїка епізодів біографії Т. Шевченка від дня народження й до смерті поета. Кожен розділ подано як самостійну документальну новелу, де розповідається про оточення поета, близьких і дорогих йому людей, про радісні й сумні дні Кобзаря. «Д. Чуб перечитав і використав не лише праці українських шевченкознавців, а й спогади сучасників Кобзаря: українців, поляків, узбеків, москалів...» [14].

Заслужене визнання і популярність приносять письменнику публікації епістолярної спадщини І. Багряного, В. Винниченка, У. Самчука, А. Гака (Мартина Задеки); «Двісті листів Антоненка-Давидовича», розвідок «Люди великого серця», «У дзеркалі життя й літератури».

Гасло Івана Франка «Людина доти щаслива, доки може допомогти, зробити добро іншій людині» було для Д. Нитченка девізом на все життя «Людина з великої літери» називає його українська діаспора за доброзичливість, за готовність допомогти людям. І ще одна унікальна риса Д. Нитченка – любов до листування. У часи мобільного радіо- та телезв'язку він радів кожному, хто звертався до нього листовно, і відповідав кожному листом. Епістолярій його – багатющий. Він видав «200 листів Б. Антоненка-Давидовича», три томи «Листів письменників». Видані листи допомагають зрозуміти і душу письменника, і людей, з якими листувався Д. Нитченко. Адже в листах Д. Нитченко торкався і творчого доробку кожного письменника, кожного нового твору, давав поради, як краще написати ту чи іншу книгу, навіть продати її.

Особливо щедрою і, здається, невичерпною є епістолярна спадщина Дмитра Васильовича. У листуванні він був чуйним, акуратним, оперативним, підтримував стосунки із багатьма адресатами, інколи, як сам зізнавався, отримував по 60–70 листів на день. Писав листи Дмитро Васильович майже до останнього дня свого життя.

Для пересічного українського громадянина найдоступніше джерело інформації – це література. За цей час видано низку праць, у яких розповідається про життя і діяльність одного із найпотужніших генераторів творчості української атмосфери не

лише в діаспорі, а й на Україні – Дмитра Нитченка.

Ось лише декілька з них: «Українці в Австралії. Матеріали до історії поселення українців в Австралії» (Мельборн, 1966); «Українці в Австралії» Т. 2 (Мельборн, 1998); «Історія українського поселення в Австралії. Доповіді з першої і четвертої конференцій» (Сідней 1983, 1988, 1990); «Альманах українського життя в Австралії» (Сідней, 1994). Спільними зусиллями Наукового Товариства ім. Шевченка та Національної академії наук України у 1995 р. був виданий Т. 4 «Енциклопедії української діаспори: Австралія, Азія, Африка».

До творчості Дмитра Нитченка неодноразово звертався в своїх статтях доктор Марко Павлишин – літературознавець, голова відділу славистики Монашського університету (Мельборн): «Живий Дмитро Нитченко»; «Аспекти української літератури в Австралії»; «Дмитрові Нитченку – 90 років»; «Своєрідний документ сучасної України». Яр Славутич звертався до літературної творчості Дмитра Нитченка в статтях «Літературна діяльність Дмитра Нитченка» і «Дмитро Чуб як літературознавець»

Необхідно звернути увагу на книгу Петра Сороки «Дмитро Нитченко-Чуб: Літературний портрет» (Тернопіль, 1996). Петро Сорока зробив спробу проаналізувати життєвий і творчий шлях відомого українського письменника з Австралії, а також показав своєрідність його ідейно-художнього світу та особливості стилю.

Усе життя Д. Нитченка – життя українського слова, життя української книги, життя митця – наповнене великим патріотичним змістом.

Довершувати батькову справу взялися його доньки – Леся Ткач (Богуславець), письменниця і журналістка, та Галина Кошарська, доктор філософії, професор, керівник славистичного відділу університету ім. Макворі в Австралії.

У роки незалежності його слово повернулося в Україну. Книги Д. Нитченка виходять окремими виданнями, кращі твори друкуються в журналах «Березіль», «Дзвін», Київ».

Із останнього листа, який був надісланий до зали «Українці в світі» Одеської державної наукової бібліотеки ім. Горького у 1997 р., можна додати: «Я належу до членів редколегії журналу «Нові дні», що виходить у Торонто (Канада); член редколегії журналу «Березіль» (Харків), почесний член ОПЛДМ (Об'єднання працівників літератури для дітей і молоді в Торонто (Канада), дійсний член НТШ централі США, член Спільки письменників України з 1932 р. Всього моїх книжок вийшло 29,

до війни в Україні вийшло 3, 2 в Німеччині, 19 в Австралії та 5 перевидали в Україні. Там же у 1992 р. я одержав за свої спогади «Від Зінькова до Мельборну» Міжнародну премію ім. Г. Сковороди. А в 1993 р. дістав премію ім. Лесі Українки за три книжки, які перевидало в-во «Веселка» у Києві. Це «Живий Шевченко» (з австралійськими – це п'яте видання) з передмовою літературознавця Слабошпицького, «Стежками пригод» з передмовою Олесе Гончара та «Слідами Миклухо-Маклая» з передмовою Марсюка. До того видали по 50 тисяч примірників кожну. А в Полтаві перевидали «Елементи теорії літератури» з передмовою В. Базилевського тиражем 5 тисяч. Це фактично третє видання, бо двоє було видано в Австралії. Я упорядкував також 10 альманахів «Новий обрій». Ще дома я переклав з німецької мови 10 віршів, які увійшли до збірки моїх віршів «Склепіння» (1933). Ще дома переклав 5 книжок з російської мови, зокрема «Горький про Леніна», Кутателадзе «Перша буря», Санова «Справа про сім печей», Бібікова «Климчук» – повість. Також упорядкував збірник для шкіл з творів Т. Шевченка під загальною назвою «Кавказ». 5 моїх віршів були покладені на музику ще в Харкові, а два в Австралії. Маю низку похвальних грамот від Союзу Українських Організацій Австралії, Української громади Вікторії, від Співки письменників України, від літературного об'єднання «Раїна» з Луганська та інших організацій. Мою книжку «Слідами Миклухи-Маклая» переклали на російську мову та надрукували в 4-х номерах журналу «Кубань» у Краснодарі.

Одержав я нагороди на конкурсах літературних в Канаді в ОПЛДШ за розвідку про Лесею Українку, в Америці Союз Українок за спогади «Від Зінькова до Мельборну», відзначена була моя книжка «3 новогвінейських вражень» [5].

Ім'я Д. Нитченка назавжди залишиться в українській літературі поряд з іменами Григорія Костюка, Юрія Лавриненка, Івана Кошелівця, Яра Славутича, Івана Багряного, Юрія Шевельова, Ганни Черинь.

Свій щирий патріотизм він виявляв не гучними абстрактними словами, а послідовним, щоденним діянням. Весь його погляд на світ, весь тон його творів, всі його оцінки засвідчують, що це – український письменник, безмежно відданий Україні – країні, поза межами якої він прожив більше, ніж дві третини свого життя. Сама його любов до літератури настільки була сильна, що проявилася навіть у третьому поколінні, і літераторами стали не лише

доньки Галина Кошарська та Леся Ткач, а й онук Дмитро Ткач – поет, перекладач і видавець.

Продовжуючи справу Д. Нитченка, Ліга українських меценатів та родина покійного заснувала премію імені Дмитра Нитченка за пропаганду українського друкованого слова.

Ім'я Д. Нитченка стає широко відомим на Україні, повертається до читача його діяльність подвижника українського слова, української науки. Дмитро Нитченко як письменник, видавець залишив цінний скарб науки для нас і для майбутніх поколінь.

Ця робота є однією з перших спроб дослідження його багатогранної діяльності на ниві української культури.

Література

1. Енциклопедія Української Діаспори: (В 7 томах) / Гол. ред.: Василь Маркусь. – Вид. 1-е. – Київ: Інтел, 1995. – Т. 4 (Австралія–Азія–Африка), 1995. – 248 с.
2. Камінський Є. Українці в світі // Літературна Україна. – 1999. – 23 груд.
3. Коваленко Б. Українські письменники Вікторії // Новий обрій. Альманах: Література, мистецтво, культурне життя. – Мельбурн: Ластівка, 1999. – С. 23–28.
4. Ковальчук О. Нове цінне видання про українську діаспору в Австралії: «Українці в Австралії. Енциклопедичний довідник» (Сідней, 2001 р.) // Вільна думка. – 2001. – Ч. 47–48. – С. 27.
5. Архів Дмитра Нитченка. Лист від 22.03.1997 р. – Ньюпорт (Австралія); Одеса. – С. 11.
6. Нитченко Д. Листи письменників: Збірник перший / Передм. М. Павлишина. – Мельбурн: Ластівка, 1992. – 188 с.
7. Нитченко Д. Листи письменників: Зб. четвертий. – Мельбурн (Австралія); Ніжин; Київ, 2001. – 240 с.
8. Нитченко Д. Післяслово // Новий обрій: Альманах: Література, мистецтво, культурне життя. – Мельбурн: Ластівка, 1997. – Ч. 10. – 312 с.
9. Павлишин М. Дмитро Нитченко (1905–1999): Пам'яті українського письменника – патріота // Церква і життя. – 1999. – Ч. 37. – С. 27.
10. Радіон С. Духовні сліди україністики Австралії // Визвольний шлях. – 1991. – 16 черв. – С. 870–871.
11. Славутич Яр. Твори. – К.: Дніпро; Едмонтон: Славута, 1998. – Т. 4. – 484 с.
12. Сорока П. Дмитро Нитченко-Чуб: Літературний портрет. – Тернопіль: Лілія, 1996. – 94 с.
13. Бойко Ю. Нитченко як творча індивідуальність // Чуб Дмитро. Люди великого серця: Статті, розвідки, спогади / Передмова проф. д-ра Ю. Бойка. – Мельбурн: Ластівка, 1981. – С. 7–11.
14. Нова праця про Тараса Шевченка // Визвольний шлях. – 1963. – № 11/12. – С. 1406.